

A szőlő szeretete miatt nem érek rá unatkozni...

Ászár 1 800 lelkes Bakony-aljai település, az Ászár-neszmélyi borvidék jelentős bortermelési múlttal rendelkező állomása. A község azonban a mezőgazdászok számára arról is nevezetes, hogy múlt rendszerben, a termelőszövetkezeti érában minden évben országos elsőként itt tartották a zárszámadást, a sajtó és a tv nyilvánosságát is bevonva.

Persze ennek okát kevesen tudták, hiszen a valamikori munkaegységrendszer hozadéka volt ez – meséli **Böör Gyula** (65), aki 1972-ben fiatalon, főállattenyésztőként került az akkori „Aranykalász” szövetkezetbe.

A tagság ugyanis egész évben munkaegységért dolgozott, év végi elszámolással, csak éppen nem tudták mennyit ér egy munkaegység, mert az csak a termelési ciklus végén derült ki. Ezért sürgették a vezetőséget, és így lettek első a zárszámadások megkezdése terén. Később már hagyományként őrizték, de még inkább presztízskérdés lett ez a gyakorlat, no meg a korabeli – Ászárhoz így-úgy kötődő – politikusok is felkarolták az eseményt...

A Bakony tetejéről indult

Böör Gyula Bakonyjácán, kis túzással a Bakony tetején született, nem sokkal azután, hogy a felmenőit a Felvidékről – Kassa mellől – 1948-ban ide telepítették, az éppen Németországba kitelepített sváb családok helyére. Nagymama 22 kat. hold földet szerencsére Bakonyjácán is megkapott, amennyivel korábban rendelkezett, így volt mihez kezdeni a megélhetést illetően. Nagypapa neki is kezdett a földművelésnek – az egyébként gyenge adottságú földeken –, de a Rákosi-rendszerben olyan mértékű beszolgáltatási kötelezettség terhelte, hogy az teljesen ellehetetlenítette volna a családot.

Le kellett tehát mondani a területekről, és édesapja is a bányánál keresett munkát, először Herenden a külszíni fejtésen, majd Halimbán a szállítmányozás szervezésénél, anyagmozgatásban dolgozott. Nagypapa gondozásában azonban néhány hold föld azért megmaradt, és állatot is tartott a család, hiszen mindig volt fejőstehén, disznó és baromfi is, egészen a '80-as évek elejéig.

Talán a fiatal Böör Gyula is azért kerülhetett közel a gazdálkodáshoz, mert a háztájiban mindig volt munka, amiből a gyerekek is ki kellett vennie a részét. Megismerte a fogásokat, és egyre inkább érdekelt a mezőgazda-

ság, amihez az is hozzájárult, hogy már 10 éves korától az erdészetnél, Farkasgyepűn nem kevesebb mint tíz órás munkaidőben – akkor még nem szabályozták a gyerekmunkát, nem is ellenőrizték – gyomot sarlóztak társaival a fenyőcsemeték körül. Az általános iskola alatt is valamilyen mezőgazdasági munkával telt minden nyár, aminek az lett a hozadéka, hogy a pályaválasztásnál is ez dominált.

Borajánló hiteles környezetben.
Böör Gyula agrármérnök, szőlész-borász

Pápán kezdte a középiskolát a mezőgazdaság technikumban, amelyet 1967-ben érettségivel zárt le, mellette pedig megszerezte – ahogy arra alkalom nyílt – a traktorvezetői engedélyt. Ennek birtokában a nyári munka is izgalmasabb volt, hiszen a Super Zetor nyergében már a magot fuvarozhatta a malomba, aratás idején...

Az első egyetemi évfolyamon, Óváron

Amikor Böör Gyula felvételt nyert az Agrártudományi Főiskolára, 1967-ben, még nem tudhatta, hogy egyetemi diplomával végezhet. Akkor változott az intézményben a képzés, és az ő évfolyama volt az első, amelyik ötéves képzésben részesülve egyetemi diplomát kínált a hallgatóknak.

Kollégiumban lakott, és a gazdaszélet sűrűjében élte az öt csodálatosan szép évet, amiért ma is nagyon hálás a sorsnak. Emlékek törnek fel benne az akkor még üzemelő Park sörözőről, ahol a reggeli/délelőtti órákban akár fürdőköpenyben is szalonképesek voltak a gazdászok. A felhőtlen és gondmentes életforma örök élmény marad. De nem lehet nem emlékezni a nevezetes óvári/mosoni borozókban eltöltött hosszú délutánokra, estékre, a filozófiai magasságokig felcsapó vitákra, miközben a Jedlik Ányos csodálatos találmányával – a szódavízzel – elegyített bor mindenkiel kimondatta az igazságot. Gyakran már a nem mindig érdekesítő gyakorlati oktatások előtt is lecsúszott egy kis előzetes, amit a gyakorlatvezetők hallgatólagos megértéssel és nagy toleranciával kezeltek. Nem kevésbé volt érdektelen a kötelező orosz nyelvi lektorátuson való megjelenés, ami gyakran félórás késéseket is okozott, hasonló okokból.

A csodálatos egyetemi évek azonban gyorsan elszaladtak, és Böör Gyula – nem tévedés – vörös diplomával, népköztársasági ösztöndíjasként végezte az egyetemet és szerzett diplomát. Azóta sem volt az elmúlt 22 évben ilyen tanulmányi teljesítmény az egyetemen, Mosonmagyaróváron, ami mindenképpen elismerést érdemel és tiszteletet parancsol. De aztán következett a nagybetűs élet, a szövetkezeti szektorban rá váró agronómusi munka, amelyet nem az eredeti terveknek megfelelően Bakonyjácán, hanem Ászáron kezdett meg, 1972-ben...

Azonnal a mélyvízbe

Ászáron egyáltalán nem fogadták tárt karokkal az akkor már országos hírnévre szert tett tsz-ben; egy volt az alkalmazottak sorában, annak ellenére, hogy diplomás agrárszakember nem is volt még a vezetők között sem.

A nagy tiszteletben álló Simon István elnöksége mellett nem végzettség, nem pártbefolyás, hanem felekezeti hovatartozás szerint voltak elosztva a többnyire régi vágású parasztemberek az egyes szakterületekre. Így többnyi-

Tramini egyes függöny

re elkerülhetők voltak a személyi és ideológiai konfliktusok, és zavartalanul folyt a munka.

Böör Gyula érkezése előtt állt munkába az első agronómus és egy képzett borász, ők nyitották a felsőfokú végzettségű sorát a szövetkezetben. Ő azonnal főállattenyésztő státuszba került, keze alá tartozott a 200 fejőstehénnel és szaporulatával rendelkező tehenészet és a sertéságazat is, amelynek 250 koca mellett az éves hízókibocsátása 4000 körül alakult. Természetesen akkoriban a háztáji integrálása is adott feladatot, de nem annyit, mint máshol, hiszen Ászáron a sertéshízlalás mellett a szőlő jelentette a kiegészítő jövedelem zömét...

Böör Gyula időközben Gödöllőn szarvasmarha-tenyésztő szakmérnöki képzésben vett részt, és 1977-ig töltötte be a főállattenyésztői státuszt, amikor a főagronómusi teendőkkel bízták meg. 1985-ig teljes rálátással és felelősséggel vitte a gazdaságot, hiszen akkor már a növénytermesztés, szőlészeti/borászat, állattenyésztés összehangolt munkáit kellett irányítani és felügyelni. 1985-ben az elnökhelyettesi címet is megkapta, ami egészen 1991-ig volt érvényben, amikor elnöknek választották.

Elnöki tiszt – leszálló ágba

Amikor az elnöki bizalmat Böör Gyula számára megszavazták, akkor sokan már menekültek volna egy ilyen

kinevezés elől, hiszen a szövetkezeti törvény, a kárpótlási törvény betűjének betartása átalakulási folyamatokat vont maga után. Tovább bonyolította a szövetkezeti munkát a vagyonkiválás gyakorlata, ami zaklatottá tette a napi munkát, miközben a korábbi legendás, felekezeti alapokon nyugvó egység is megbomlott.

Az ideges légkör, a számos gazdasági bizonytalanság 1999-ig tartott az átalakult szövetkezetben, ami ekkor fordulatot vett, mivel megalakult az Ászári Mg. Rt., aminek Böör Gyula szintén a vezetője, elnök-igazgatója lett.

Az országban általánosan tapasztalható leépülési folyamat, a piacok összeomlása, az állattenyésztés részbeni felszámolása, az emberek állástalanná válása Ászáron is komoly gondokat okozott a gazdálkodás menetében. Első vezetőként ezt a folyamatot megélni, emberek sorsáról egy tollvonással dönteni nem volt hálás feladat – emlékszik vissza a közelmúlt eseményeire Böör Gyula –, de meg kellett lépni ezeket a változásokat.

A szőlő valamikor 200 ha területet foglalt el, ami mára mindössze 60 ha. Ez azt jelentette, hogy 70 ember státusza a szövetkezetben csak a szőlőterületek kivitele miatt szűnt meg, de ugyanígy a sertéságazat felszámolása is sok munkahelyet érintett. A régi, cipőfelsőrész-készítéssel foglalkozó melléküzemág ugyanerre a sorsra jutott, 120 ember munkahelyének felszámolása mellett. Az Rt.-ben 1400 ha

föld maradt a korábbi 2300 ha-ból, és 40-50 ember állása maradt meg, a tehenészetrel együtt.

Böör Gyula véglegesen 2009-ben – éppen 60 évesen – köszönt el az akkor már értékesített Rt.-től, és vonult nyugállományba hivatalosan. Az akkoriban végzett munkájával úgy vet számot, hogy csodálatos időszak volt szakmai értelemben. Nem titkolja végtelen boldogságát abban az értelemben, hogy 1975 és 1985 között dolgozhatott a magyar mezőgazdaságban, mert akkora fejlődést, ami azt az időszakot jellemezte, talán az előtt és azóta sem élhettek át a kollégák. A technika és a technológia soha nem látott megújulása valóságos csodát tett a magyar mezőgazdaságban, amelyet a világban is mindenütt elismertek. A környező és szomszédos országokon kívül a távoli Brazíliából és Mexikóból jöttek szakmai küldöttségek, hogy saját szemükkel lássák a magyar változásokat, a teljesítmények és termésszintek rohamos növekedését.

Mára a helyzet megváltozott, kevés emberrel ipari növények termesztése folyik, mint bárhol másutt a világban, tehát a magyar jelenség lecsengett, ahogyan lecsökkent az állattenyésztés volumene, a kertészet kibocsátása is, és vele a munkahelyek száma is gyérült. A felszabadult munkaerő azonban nem mehet egy high-tech üzembe alkatrészeket, járműveket gyártani, hiszen csak a mezőgazdasághoz ért...

Leállni nem lehet

A nyugdíj az ember életében megint egy figyelmeztető jel arra, hogy talán mérsékelni kellene a tempót, a teljesítményt, hiszen az ember fizikai értelemben, de szellemileg is korlátok közé van szorítva.

Böör Gyula nehéz szívvel jött el 38 dolgozó év után a mezőgazdaságból. Persze fizikai és szellemi erejének ismeretében nem bízta a véletlenre a jövőt, ezért még idejekorán gondoskodott egy kis szőlőültetvényről, majd a meglévő kárpótlási jegyen jegyzett aranykoronáért is „csak” szőlőt tudtak neki biztosítani. Így lett összesen 6 ha termő szőlője, és erre kellett alapoznia a nyugdíjas éveit.

Úgy fogalmaz, hogy a szőlő kiválóan alkalmas arra, és annyira szereti a vele való törődést, hogy „nem ér rá unatkozni”. Most érti csak igazán a dolgozó nyugdíjasok sóhaját, miszerint

nem érnek rá, mert sok a dolog. Persze megfejtette már ennek az okát is, hiszen a kor előrehaladtával csökken a teljesítmény, a munkabírás, és több idő kell a szokásos dolgok elvégzéséhez. Persze, nem olyan nagyon tragikus összefüggés ez.

Ma őstermelőként, szőlész és borász minőségben dolgozik, amit természetesen nem most kezdett el; már a '90-es évek eleje óta próbálta hobbiszinten a borkészítést elsajátítani. Épített egy pincét saját elképzelése szerint a fia telkének végébe – kicsit előrelátó módon, mondja –, hogy legyen követője a családban a borászatnak akkor is, ha már elszáll az ereje. Az egyik unokáról elnevezett Matyi pince már ismert és bejáratott hely Ászáron családi baráti társaságok számára, ahol igény szerint teljes kiszolgálás mellett ünnepelhetnek különböző alkalmakat.

A szakmai munka oroszlánrészét azonban a szőlészet, a 6 ha szőlő gondozása, ápolása, a termés szüretelése adja, amihez gyakran segéderőt is igénybe kell venni. A szőlők nagy része közel harminc éves már, bár kevés új telepítés is van közte, mind ún. egyes függöny telepítési módban.

A termés fele piacra megy, a másik feléből – mintegy 100-120 hl – saját előállítású bor készül. A szőlő ára nem mondható magasnak, hiszen még ma sem éri el a fél eurót. A csatlakozás évében, 2004-ben az uniós gazdák már 1 eurót kaptak kg-onként, mi még a felét most sem érzük el, így nagyjából 140 Ft/kg-ra jött ki az elmúlt őszszel. Tramini van a legnagyobb területen – sorolja a fajtákat Böör Gyula –, mellette Kékoportó, Szürkebarát és Cserszegi fűszeres van még jelentősebb mennyiségben. És persze van néhány kuriózum fajta, mint a Zöld veltelini, a Chardonnay, a Kékfrankos és a Nektár.

A szőlőpiacot mostanában a szlovák vevők jelentik, akik szívesen viszik maguknak feldolgozásra, és ők visszatérő, megbízható partnerek.

Van kihez fordulni tanácsért

Böör Gyula mezőgazdász múltjában ott szerepelt ugyan a szőlő, de alapos szakmaisággal csak az utóbbi években foglalkozik a borkészítéssel. Szerencsére az öccse borász, így a szakmai konzultációkat vele lehet eredményesen lefolytatni.

A Matyi pince az unokáról van elnevezve

Ahogy mondja, minden évjáratban van valami különleges, az évjáratra jellemző változás. Különösebben extra felsejelenés sem áll rendelkezésére ahhoz, hogy kísérletezésbe – például a hűtve erjesztéshez – fogjon, inkább a konzervatív borászati eljárások mentén készülnek a borai, mégpedig sikerrel, mert a kuncsaftkör kitart és visszajár...

Nagy beruházások megtérülése ilyen viszonylag kis mennyiség mellett nem remélhető. A feldolgozási, borkészítési technológia oxidatív jelleget ölt, a bortárolás viszont már reduktív technológiai elvek szerint, műanyag és kórcél tartályokban történik. Kisüzemi módszerrel mintegy 3000 üveg bor kézi palackozását végzik, ami két embernek kétnapi munkáját követeli meg. Valójában ez a folyamat az üzleti marketing része, megmérettetés, bemutatkozás minden évben a szűkebb piacon.

Gazdász család, pályaelhagyó gyerekekkel

Böör Gyula közel negyven év nagyüzemi gazdálkodás után nagyon jól érzi magát a szőlőjében és a borászatában. Időnként, amikor két munkafázis között adódott egy kis ideje, bizony szinte restellte magát, hogy éppen nem foglalkozik semmivel. Ekkor aztán megszületett az igazi hiánypótló tevékenység, a méhészet.

A volt elnöke, Simon Pista bácsi beszélte rá, nagy ellenkezések közepette, aztán amikor néhány kaptár már

meglévő méhcsalád mellett egy alkalmi vétel kínálkozott, akkor nem tudott ellenállni. Így ma már a méhészet is napirenden van; most éppen az akácgyűjtés miatt adódik némi bonyodalom a májusi rossz idő miatt.

A család tudomásul veszi ezt a gazdász nyugtalanságot, az állandó tenni-akarást. Felesége – a szintén óvári gazdász (Biszkup) Márta asszony – soha nem állította meg a lendületében, hiszen maga is Bábólnán, a baromfiágazatban kezdett dolgozni, és ismeri a gazdaszvirtust. Igaz, ő a gyerekekkel való törődés miatt aztán a helyi önkormányzatnál közigazgatási munkára váltott.

A fiuk közlekedésmérnök, a lányuk banktisztviselő, akik már önálló életet élnek, a nagyszülőknek „csak” a gyerekfelügyelet megtisztelő feladata jut. Két unoka után a harmadikat várják, amitől természetesen nagyon boldogok.

Böör Gyula kiváló kedélyű, testileg-lelkileg rendben lévő, jó munkabírású korosodó gazdaember, aki a tőle telhető módon, amit tudott, azt letette a szakma és a „köz” asztalára. Most már nem a közösségért, hanem a családért, az unokákért, a saját szakmai kíváncsiságáért dolgozik, minden kötelezettség nélkül, mondhatni gazdász szorgalomból. Gazdag és teljes szakmai életútja az övé, amelynek minden hátralévő percét ki akarja élvezni a „ráadásban”. Remélhetőleg még sokáig teheti, mert rászolgált...

Nagy Zoltán